
УКРАЇНСЬКОМУ МІНЕРАЛОГІЧНОМУ ТОВАРИСТВУ — 60 років

Українському мінералогічному товариству (УМТ) сповнилося 60 років. 31 березня 1954 р. на організаційному засіданні представників Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, Академії наук України, Українського геологічного управління, Київського політехнічного інституту, Київського автодорожного інституту і Київського геологорозвідувального технікуму, яке відбулося в стінах геологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, було оголошено про заснування Київського відділення Всесоюзного мінералогічного товариства. Так було створено перше об'єднання українських мінералогів у колишньому Радянському Союзі. Згодом, у 1957 р., воно було перетворено в Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства і в такому стані перебувало до 1970 р. Власне Українське мінералогічне товариство засновано 6 травня 1970 р. на першому з'їзді УМТ у Києві за ініціативою академіка АН України Є.К. Лазаренка на базі Українського відділення Всесоюзного мінералогічного товариства. Згідно з першим Статутом, затвердженим Бюро Президії АН України 6 лютого 1973 р. (Постанова № 49-6), УМТ існувало при Відділенні наук про Землю АН України і було складовою частиною Всесоюзного мінералогічного товариства. Статус УМТ був змінений на п'ятому з'їзді УМТ (10—12 вересня 1991 р.), коли був ухвалений новий Статут товариства. Згідно з ним, Українське мінералогічне товариство стало незалежною і добровільною науково-громадською творчою організацією громадян України, які ведуть теоретичну або практичну роботу в галузі мінералогії.

За 60 років існування в роботі товариства були різні періоди його діяльності. Особливим був період 1960—1980 рр., коли різко зросла кількість відділень УМТ, колективних та індивідуальних членів. У 1970-ті роки осередки товариства виникли в різних наукових установах, навчальних закладах і геологічних організаціях країни. Тоді мінералогічними дослідженнями була охоплена майже вся територія України, активно працювало багато

мінералогічних колективів у Києві, Львові, Сімферополі, Кривому Розі, Донецьку та інших містах. Тоді в Україні оформилися і потужно працювали чотири мінералогічні школи: кристалохімії і фізики мінералів, регіонально-мінералогічна, термобарогеохімічна і мінералого-технологічна. Як результат такої активної діяльності дійсних членів УМТ стало створення багатьох фундаментальних праць з мінералогії України – продукції міжнародного рівня.

Труднощі в роботі УМТ виникли у 1990-х роках, що було тісно пов'язано із незадовільним станом геологічних досліджень в Україні. Це привело до значного скорочення кількості відділень і дійсних членів товариства. Деяка стабілізація в роботі товариства настала в 2000-х роках. Тим не менш нині через мізерний рівень фінансування геологічної галузі в Україні і, зокрема, геологічної науки знизився рівень мінералогічних досліджень у країні. Змінився і склад товариства, нині у його складі вісім відділень (Львівське, Волинське, Київське, Одеське, Дніпропетровське, Криворізьке, Харківське і Донецьке) і 258 індивідуальних членів. Попри все, за минулі роки завдяки діяльності УМТ складено детальний опис мінералів для більшості регіонів України і її багатьох геологічних об'єктів, а також виконано важливі мінералогічні теоретичні і прикладні розробки. УМТ сприяє взаємодії мінералогічної науки і виробництва, організовує широку допомогу членам товариства у підвищенні їх наукової кваліфікації та підтримує впровадження в практику їх наукових робіт, винаходів і раціоналізаторських пропозицій. УМТ допомагає утвердженню пріоритету вчених України в мінералогічних відкриттях і розв'язанню найважливіших проблем мінералогії, дослідженню і популяризації історії вітчизняної мінералогії, допомагає навчальним закладам у викладанні мінералогічних дисциплін, популяризує мінералогічні знання серед населення, організовує науково-дослідні експедиції, наукові, лекційні й консультативні поїздки членів товариства з метою активізації науково-дослідницької діяльності й впровадження наукових досягнень у господарську діяльність. УМТ проводить важливу роботу з упорядкування та уніфікації мінералогічної термінології.

Нині геологічна галузь України і сама країна перебувають у кризовому стані, проте перед українськими мінералогами не знято виконання головних завдань товариства — захист спільних інтересів мінералогів України, сприяння розвитку мінералогічної науки і практики, і тим самим — розширенню мінерально-сировинної бази України. Насамперед потрібно виконати завдання, поставлені останнім VIII з'їздом УМТ: завершити створення фундаментального видання «Мінералогічна енциклопедія України», мобілізувати всі зусилля на поглиблення регіонально-мінералогічних і прикладних досліджень у країні з метою збереження навколишнього природного середовища і природних ресурсів та зростання інтересу до мінералогії серед молоді, інтенсивніше популяризувати мінералогічні знання в засобах масової інформації, а також сприяти проведенню в Україні ефективної реформи освіти, наближуючи її до європейських норм, ініціювати програми і публікації, спрямовані на створення наукових засад розвитку мінерально-сировинної бази України і ліквідації її брудного довкілля.